

C-531/22. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. augusztus 9.

A kérdést előterjesztő bíróság:Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie (varsói
Śródmieście kerületi bíróság, Lengyelország)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2022. július 5.

Az alapeljárásban részt vevő felek:

Hitelezők: Getin Noble Bank S. A., TF, C2, PI

Adós: TL

Az alapeljárás tárgya

A hitelezőknek ingatlan-végrehajtás felügyelete iránti kérelme alapján indult eljárás.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 3. cikke (1) bekezdésének, 6. cikke (1) bekezdésének, 7. cikke (1) és (2) bekezdésének és 8. cikkének, az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének, a jogbiztonság, a jogerős bírósági határozatok végleges jellegének, a tényleges érvényesülés és arányosság elvének, valamint a bíróság által történő meghallgatáshoz való jognak az értelmezése az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikkével és a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, valamint a jogbiztonság, a jogerős bírósági határozatok végleges jellegének, a tényleges érvényesülés és az arányosság elvét, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a nemzeti bíróság hivatalból nem vizsgálhatja a szerződésben szereplő tisztességtelen szerződési feltételeket, és nem vonhat le abból következtetéseket abban az esetben, ha a bíróság a bírósági végrehajtó által lefolytatott végrehajtási eljárást olyan eljárásban kibocsátott jogerős és végrehajtási záradékkal ellátott fizetési meghagyás alapján felügyeli, amelyben nem folytatnak le bizonyítást?

2) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 3. cikkének (1) bekezdését, 6. cikkének (1) bekezdését, 7. cikkének (1) és (2) bekezdését és 8. cikkét, az Alapjogi Charta 47. cikkét, valamint a jogbiztonság, a tényleges érvényesülés, az arányosság és a bíróság által történő meghallgatáshoz való jog elvét, hogy azokkal ellentétes a nemzeti szabályozás olyan bírósági értelmezése, amely szerint tisztességtelen feltételnek a jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásába történő bejegyzése azt eredményezi, hogy e feltételt a fogyasztó részvételével zajló bármely eljárásban tisztességtelennek nyilvánítják többek között:

- az attól az eladótól vagy szolgáltatótól eltérő eladó vagy szolgáltató tekintetében, amellyel szemben a tisztességtelen feltételnek a jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásába történő bejegyzése iránti eljárást indítottak,
- olyan feltétel tekintetében, amelynek megfogalmazása nyelviileg nem azonos, amely azonban ugyanazzal a jelentéssel bír és a fogyasztóra nézve azonos joghatásokat vált ki?

A hivatkozott uniós rendelkezések

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv: negyedik, huszonegyedik és huszonnegyedik preambulumbekkezdés, 3. cikk (1) bekezdése, 4. cikk (1) bekezdése; 6. cikk (1) bekezdése és 7. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint 8. cikk;

Az Európai Unió Alapjogi Chartája: 38. és 47. cikk;

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ): 169. cikk (1) bekezdése, 267. cikk;

A Bíróság eljárási szabályzata: 105. cikk (1) bekezdése.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések és ítélkezési gyakorlat

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (a Lengyel Köztársaság 1997. április 2-i alkotmánya): 76. cikk

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (a polgári törvénykönyvről szóló, 1964. április 23-i törvény): 22¹. cikk, 43¹. cikk, 58. cikk 1. §-a, 385¹. cikk 1–4. §-a, 385². cikk;

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (a polgári perrendtartásról szóló, 1964. november 17-i törvény): 363. cikk 1. §-a, 365. cikk 1. §-a, 366. cikk, 479³⁶. cikk, 479⁴². cikk 1. §-a, 479⁴³. cikk, 479⁴⁵. cikk 1–3. §-a, 505³⁰. cikk 2. §-a, 505³¹. cikk 2. §-a, 505³². cikk 1. §-a, 758. cikk, 776. cikk, 777. cikk 1. §-a, 804. cikk 1. §-a, 840. cikk 1. §-a;

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (a verseny- és fogyasztóvédelemről szóló törvény és más törvények módosításáról szóló, 2015. augusztus 5-i törvény): 2. cikk 2. pontja, 8. cikk (1) bekezdése, 9. cikk és 12. cikk.

A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) 2015. november 20-i határozata, III CZP 175/15.

A tényállás és az eljárás rövid ismertetése

- 1 Az adós 2006. január 9-én kölcsönszerződést kötött a Getin Bank S. A.-val, amely alapján a bank az adós részére 2009. január 9-től 2016. január 16-ig terjedő időszakra CHF-árfolyamhoz kötött, PNL-ben 15 645,27 CHF-nek megfelelő összegű kölcsönt nyújtott. A szerződés szerint a kölcsön folyósítására az indexálási devizának „a devizakölcsönök és a külföldi pénznemhez kötött kölcsönök árfolyamainak banki táblázatában” (a továbbiakban: árfolyamtáblázat) meghatározott, a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában irányadó vételi árfolyama alapján PLN-ben kerül sor. A szerződéskötés napján ez az árfolyam 2,3930 PLN volt. A kölcsön személygépjármű megvásárlásának és az azzal kapcsolatos jutalékok és díjak finanszírozására szolgált. A szerződés előírta, hogy a szerződés szerinti összes összeget PLN-ben kell visszafizetni. A tartozás összegét az indexálási devizában kifejezett törlesztőösszegnek megfelelő összegben kellett megállapítani az indexálási deviza árfolyamtáblázatban meghatározott, az összeg bank részére történő megfizetésének időpontjában irányadó eladási árfolyama alapján történő átváltását követően. A szerződés létrejöttének napján ez az árfolyam 2,5410 PLN volt.
- 2 Az adós 2008. május 13-án kölcsönszerződést kötött a Getin Bank S. A.-val, amelynek alapján a bank 120 hónapos futamidőre PLN-ben 36 299,30 CHF-nek megfelelő összegben CHF-hez kötött PLN-alapú kölcsönt nyújtott az adós részére. A szerződés szerint a kölcsönt az indexálási deviza árfolyamtáblázatban meghatározott, a szerződés létrejöttének időpontjában irányadó vételi árfolyama

alapján PLN-ben folyósítják. A szerződés létrejöttének napján ez az árfolyam 2,0110 PLN volt. A kölcsön személygépjármű megvásárlásának és az azzal kapcsolatos jutalékok és díjak finanszírozására szolgált. A szerződés előírta, hogy a szerződés szerinti összes összeget PLN-ben kell visszafizetni. A tartozás összegét az indexálási devizában kifejezett törlesztőösszegnek megfelelő összegben kellett megállapítani az indexálási deviza árfolyam táblázatban meghatározott, az összegek bank részére történő megfizetésének időpontjában irányadó eladási árfolyama alapján történő átváltását követően. A szerződés létrejöttének napján ez az árfolyam 2,1680 PLN volt.

- 3 201[5] június 3-án a Getin Noble Bank S. A. (korábban: Getin Bank S. A.) elektronikus fizetési meghagyásos eljárás keretében keresetet indított, amelyben kérte, hogy az adóst kötelezzék 87 469,51 PLN szerződéses és törvényes kamatokkal, valamint eljárási költségekkel növelt összegének megfizetésére. A kereset indokolásában a bank előadta, hogy 2008. május 13-án a felek kölcsönszerződést kötöttek, amelyet felmondtak, mivel az adós nem fizetett, így a bank a kölcsön tőkeösszege fennmaradó részének, a díjhátralék és a tőkésített kamatok megfizetését követeli az adóstól. 2015. június 23-án a Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie (lublini Lublin-Zachód kerületi bíróság, Lengyelország) fizetési meghagyásos eljárásban fizetési meghagyást bocsátott ki, amelyben kötelezte az adóst, hogy a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított két héten belül fizesse meg a Getin Noble Bank S. A. részére a követelt összeget a szerződéses kamatokkal, törvényes kamatokkal és eljárási költségekkel együtt, vagy e határidőn belül nyújtson be ellentmondást. Az adós nem nyújtott be ellentmondást a fenti fizetési meghagyás ellen, így a fizetési meghagyás jogerőre emelkedett, és azt az említett bíróság 2015. augusztus 27-i végzésével végrehajthatóvá nyilvánította.
- 4 2016. december 28-án a Getin Bank S. A. elektronikus fizetési meghagyásos eljárás keretében keresetet indított, amelyben kérte, hogy az adóst kötelezzék 7499,58 PLN eljárási költségekkel növelt összegének megfizetésére. A kereset indokolásában a bank előadta, hogy 2006. január 9-én a felek kölcsönszerződést kötöttek, amelyet a bank felmondott, mivel az adós nem fizetett, így a bank a kölcsön tőkeösszege fennmaradó részének, a díjhátralék és a tőkésített kamatok megfizetését követeli az adóstól. 2017. február 13-án a Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie (lublini Lublin-Zachód kerületi bíróság) fizetési meghagyásos eljárásban fizetési meghagyást bocsátott ki, amelyben kötelezte az adóst, hogy a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított két héten belül fizesse meg a Getin Noble Bank S. A. részére a követelt összeget az eljárási költségekkel együtt, vagy e határidőn belül nyújtson be ellentmondást. Az adós nem nyújtott be ellentmondást a fenti fizetési meghagyás ellen, így a fizetési meghagyás jogerőre emelkedett, és azt az említett bíróság 2017. április 21-i végzésével végrehajthatóvá nyilvánította.
- 5 A fent említett két végrehajtható okirat alapján a bank bírósági végrehajtó által foganatosított végrehajtási eljárást indított, amelynek során lefoglalták az adós

ingatlanát, egy varsói lakást, és ezt követően a végrehajtásba hitelezők is bekapcsolódtak. A kérdést előterjesztő bíróság felügyeli ezt a végrehajtási eljárást.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

- 6 Az első kérdést illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a jelen ügyben 2017 óta látja el az ingatlan-végrehajtás felügyeletét, azonban jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére amiatt volt szükség, hogy a nemzeti jog helyes alkalmazása érdekében az uniós jognak a Bíróság C-600/19. sz. ügyben, C-693/19. és C-831/19. sz. egyesített ügyekben, a C-725/19. sz. ügyben és C-869/19. sz. ügyben hozott legutóbbi ítéleteivel összefüggésben történő értelmezésére volt szükség.
- 7 A 2022. május 17-i SPV Project 1503 ítélet (C-693/19 és C-831/19) 68. pontjában ugyanis a Bíróság megállapította, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy amennyiben a valamely bíróság által a jogosult kérelmére kibocsátott fizetési meghagyással szemben az adós nem élt ellentmondással, a végrehajtási eljárásban eljáró bíróság utólag nem vizsgálhatja azon szerződési feltételek esetlegesen tisztességtelen jellegét, amelyek e meghagyás alapjául szolgáltak, amiatt, hogy az a jogerő, amelyre az említett meghagyás szert tett, közvetetten kiterjed a feltételek érvényességére is. Az a körülmény, hogy a fizetési meghagyás jogerőre emelkedésének időpontjában az adós nem tudott arról, hogy ezen irányelv értelmében „fogyasztónak” minősülhet, e tekintetben nem releváns.
- 8 A 2022. május 17-i Ibercaja Banco ítélet (C-600/19) 52. pontjában a Bíróság továbbá kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely a jogerőre és a jogvesztés joghatására tekintettel nem teszi lehetővé sem a bíróság számára, hogy a jelzálogjog érvényesítése iránti végrehajtási eljárás keretében hivatalból vizsgálja a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét, sem pedig a fogyasztó számára, hogy a kifogás megtételére nyitva álló határidejének lejártát követően ezen eljárásban vagy az ezt követő megállapítási eljárásban e feltételek tisztességtelen jellegére hivatkozzon, amennyiben az említett feltételek esetlegesen tisztességtelen jellegét a bíróság a jelzálogjog érvényesítése iránti végrehajtási eljárás megkezdésekor már hivatalból vizsgálta, ám a jelzálogjog érvényesítését engedélyező bírósági határozat semmilyen, még egyszerűsített indokolásban sem utal e vizsgálat lefolytatására, és azt sem mondja ki, hogy az említett vizsgálat alapján az ezen bíróság által elvégzett értékelés az említett határidőn belüli kifogás hiányában már nem támadható meg.
- 9 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a jelen ügyben a fentiekben kifejtettekhez hasonló kérdés merült fel. Az adós ugyanis a Getin Bank S. A.-val (jelenleg: Getin Noble Bank S. A.) két olyan kölcsönszerződést kötött, amelyben a

kölcsönösszegeket PLN-ben fejezték ki, a tartozás összegét azonban CHF-hez kötötték. A legfontosabb azonban az, hogy az adós csak PLN-ben fizethette vissza a kölcsön törlesztőrészeit, míg a bank az adós által PLN-ben fizetett összegeket a belső árfolyamtáblázata szerint CHF-ben nyilvántartott összegre váltotta át, aminek a szabályait egyik kölcsönszerződés sem szabályozta. Magát a kölcsönösszegét viszont CHF-ben a banki devizaárfolyam-táblázatban szereplő vételi árfolyam alapján határozták meg. Ugyanakkor mindkét kölcsönszerződés úgynevezett átváltási záradékot tartalmazott, amelyet a nemzeti bíróságok többsége a k.c. 385¹. cikkének 1. §-a alapján jogszabályba ütköző szerződési feltételnek minősít, miközben arra a következtetésre jut, hogy az ilyen jellegű feltételek kölcsönszerződésbe foglalása a k.c. 58. cikkének 1. §-a szerint a szerződés érvénytelenségéhez vezet. Emiatt nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy ha a bank a kölcsönszerződésekből eredő összegek megfizetése iránt a polgári jogi ügyekben eljáró rendes nemzeti bíróság előtt keresetet indítana az adós ellen, akkor e bíróság a keresethez csatolt iratok megismerését követően hivatalból állapítaná meg, hogy a kölcsönszerződések jogszabályba ütköző szerződési feltételeket tartalmaznak, ami a szerződés érvénytelenségét eredményezné, következésképpen elutasítaná a keresetet.

- 10 A kérdést előterjesztő bíróság azonban hangsúlyozza, hogy a jelen esetben az eljárás, amely alapján a végrehajtható okiratot az adóssal szemben kiállították, eltérő volt. A bank ugyanis elektronikus fizetési meghagyásos eljárás keretében két, tartozás megfizetése iránti keresetet indított az adós ellen. E keresetekben a bank az adóssal kötött kölcsönszerződésekre hivatkozva indokolta meg követeléseit, azonban nem utalt arra, hogy e szerződések devizaalapúak voltak, és arra sem, hogy tartalmaznak átváltási záradékot (és természetesen nem utalt arra, hogy a szerződés olyan rendelkezéseket foglal magában, amelyek tisztességtelen szerződési feltételeknek minősülhetnek). A legfontosabb azonban az, hogy a keresetekhez nem csatolták a kölcsönszerződéseket, ami az elektronikus fizetési meghagyásos eljárásra vonatkozó eljárási szabályokból és ezt az eljárást támogató rendszer technikai jellemzőiből következik, amelyek ebben az eljárásban semmilyen bizonyíték előterjesztését nem teszik lehetővé. Következésképpen a fenti eljárást lefolytató nemzeti bíróságnak sem volt jogi és technikai lehetősége arra, hogy a kölcsönszerződések bemutatására szólítsa fel a bankot. E bíróság két fizetési meghagyást bocsátott ki, amelyeket az adós nem támadott meg, és amelyek ezért jogerőre emelkedtek. E fizetési meghagyásokat végrehajthatónak nyilvánították, és az így létrejött végrehajtható okirat alapján végrehajtási eljárás indult az adós (kölcsönfelvevő) ellen, amelyben a bírósági végrehajtó lefoglalta az adós tulajdonát képező ingatlant.
- 11 A fentiekre tekintettel a kölcsönszerződéseket a bank csak a jelen eljárásban terjesztette a bíróság elé, ezért azok tartalma soha nem képezte bírósági felülvizsgálat tárgyát. A kérdést előterjesztő bíróság e szerződések tartalmának megismerését követően arra a következtetésre jutott, hogy joggal lehet tartani attól, hogy a szerződésekben foglalt átváltási záradékok olyan tisztességtelen szerződési feltételeknek minősülnek, amelyek nélkül a szerződések nem teljesíthetők, ezért a kölcsönszerződéseket érvénytelennek kell nyilvánítani, és

következésképpen azok alapján a bank semmilyen összeget nem követelhetett az adóstól. A nemzeti eljárási szabályok azonban megakadályozzák, hogy a kérdést előterjesztő bíróság ezen esetleges következtetések alapján gyakorlati következtetéseket vonjon le. E rendelkezések ugyanis előírják, hogy a jogerős határozat – így az elektronikus fizetési meghagyásos eljárásban kibocsátott fizetési meghagyás is – valamennyi bíróságot kötelez (a k.p.c. 365. cikkének 1. §-a), és ezenfelül nem vizsgálható a végrehajtható okirat tárgyát képező kötelezettség megalapozottsága (a k.p.c. 804. cikkének 1. §-a), azaz jelen ügyben a végrehajtási záradékkal ellátott jogerős fizetési meghagyás megalapozottsága.

- 12 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi továbbá, hogy abban a helyzetben, amikor az adós nem támadta meg a fizetési meghagyásokat, már nem illetik meg őt olyan jogorvoslati lehetőségek, amelyek a gyakorlatban a tisztességtelen feltételeket tartalmazó szerződésekből eredő követeléseket lehetővé tevő fizetési meghagyásokból eredő kötelezettségek vitatásához vezetnének.
- 13 A fentiekkel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az említett eljárási helyzet ellentétes-e a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével, valamint a tényleges érvényesülés elvével. A Bíróság több alkalommal hangsúlyozta, hogy a nemzeti bíróságok kötelesek hivatalból vizsgálni a fogyasztókkal kötött szerződéseket az abban foglalt tisztességtelen feltételek tekintetében, és ennek a kötelezettségnek kétségtelenül nem lehet eleget tenni elektronikus fizetési meghagyásos eljárásban, amelyben a bíróságnak egyáltalán nincs lehetősége bizonyítékokat gyűjteni és elemezni (a k.p.c. 505³². cikkének 1. §-a), és kizárólag a kereset tartalmára, tehát magának a felperesnek az állításaira támaszkodik, akinek nyilvánvaló érdeke, hogy ne hívja fel a figyelmet a vitatható szerződési feltételekre. Igaz ugyan, hogy a felek által kötött kölcsönszerződések bírósági felülvizsgálata lehetséges lenne, ha az adós megtámadta volna a fizetési meghagyásokat (ebben az esetben az ügyeket egy másik olyan illetékességgel és hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság bírálta volna el, amely rendes polgári peres eljárást folytat le, és ezért többek között bizonyítékokat gyűjt és elemez), jelen ügyben azonban nem ez volt a helyzet. Az adós ugyanis passzív magatartást tanúsított, ami gyakran tapasztalható a jelentős adóssággal rendelkező személyeknél. Eközben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a nemzeti bíróságoknak hivatalból kell vizsgálniuk a szerződéseket az abban foglalt tisztességtelen feltételek tekintetében, tehát abban az esetben is, ha a felek nem kezdeményeznek. Úgy tűnik tehát, hogy ebben az esetben még a fogyasztó passzív magatartása sem támasztja alá a bíróság azon kötelezettsége alóli mentesítését, hogy hivatalból vizsgálja meg, hogy a szerződés tartalmaz-e tisztességtelen feltételeket.
- 14 Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságban az a kérdés merül fel, hogy az a helyzet, amelyben a megállapításra irányuló eljárás során a nemzeti bíróság nem vizsgálta, hogy a szerződésben szerepelnek-e tisztességtelen feltételek, igazolhatja-e a k.p.c. 365. cikkének 1.§-ából és 804. cikkének 1.§-ából eredő azon elv áttörését, hogy a végrehajtási eljárást felügyelő bíróságot köti a végrehajthatónak minősülő jogerős határozat. A fenti szabályoktól való kivételes

eltérés a hivatkozott uniós jogi rendelkezéseken alapulhat. Ellenkező esetben az a helyzet állhat elő, hogy az adós ingatlanát a bírósági végrehajtó árverésre bocsátja, és a végrehajtásból származó pénzeszközöket átadja a banknak, amelynek követelése jogszályba ütköző szerződési feltételeket tartalmazó szerződésekből erednek. Így a fogyasztót jelentős veszteség éri a jogszályba ütköző szerződési feltételek tartalmazó kölcsönszerződésekből eredő követelések érvényesítésével kapcsolatban. Úgy tűnik, hogy az ilyen helyzet nemcsak a 93/13 irányelv céljait nem valósítja meg, hanem ellentétes a tényleges érvényesülés elvével és az EUMSZ 169. cikk (1) bekezdésében, valamint az Alapjogi Charta 38. cikkében említett célkitűzésekkel is.

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság azt javasolja, hogy a Bíróság az első kérdésre adjon igenlő választ. A 93/13 irányelv rendelkezései konkrétan feltétlenül arra kötelezik a nemzeti bíróságot, hogy hivatalból vizsgálja meg a felek által kötött szerződést annak megállapítása érdekében, hogy az tartalmaz-e jogszályba ütköző szerződési feltételt. Főszabály szerint ilyen vizsgálatot már a megállapítás iránti eljárásban el kellett volna végezni, ha azonban ebben az eljárásban nem folytattak le ilyen vizsgálatot (így különösen abban a helyzetben, amikor az ügyet elbíráló bíróságnak nem volt jogi és technikai lehetősége az ilyen vizsgálat lefolytatására), akkor e kötelezettség a végrehajtási záradékkal ellátott jogerős fizetési meghagyás mint végrehajtható okirat alapján lefolytatott végrehajtási eljárást felügyelő bíróságot terheli. A jogerős bírósági határozatoknak lényegében véglegesnek kell lenniük, ez azonban nem zárja ki annak lehetőségét, hogy e szabály alóli olyan sajátos körülmények által igazolt kivételeket fogadjanak el, amelyek közé a szerződés fent említett felülvizsgálata elvégzésének szükségessége tartozik.
- 16 A második kérdést illetően a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy annak elfogadása esetében, hogy a jelen ügyben a végrehajtási eljárást felügyelő bíróságnak lehetősége van annak vizsgálatára, hogy az adós által kötött szerződésekben szerepelnek-e tisztességtelen feltételek, akkor e tekintetben vizsgálatot kell lefolytatni. Ugyanakkor jelen ügyben az adós továbbra is passzív, nem terjeszt elő semmilyen beadványt, nem nyújt be semmilyen kérelmet, nem ad semmilyen magyarázatot, és még a neki címzett leveleket sem veszi át, ami – amint az már említésre került – a jelentős adóssággal rendelkező személyek tipikus viselkedési módja. Erre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságnak – bizonyossággal határos valószínűséggel – nem lesz lehetősége meghallgatni az adóst, sőt még írásbeli magyarázatot sem kaphat tőle. Ez a helyzet annyiban jelent problémát, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltát a szerződéskötést kísérő körülmények figyelembevételével kell megítélni. Mivel nem lehet magát az adóst meghallgatni, főszabály szerint nem lehet megállapítani a szerződéskötést kísérő körülményeket sem.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróságban ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy a 93/13 irányelv rendelkezéseivel ellentétes-e az, hogy a fenti problémát a fogyasztói jogok védelmét szolgáló olyan nemzeti intézkedésre, mint a Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (verseny- és fogyasztóvédelmi bíróság,

Lengyelország) ítéleteinek a k.p.c. 479⁴³. cikkében említett úgynevezett kiterjesztő hatására hivatkozva kerülnek el. E rendelkezés szerint ugyanis a jogerős ítélet harmadik személyekkel szemben attól az időponttól kezdődően hatályos, amikor a jogszabályba ütközőnek nyilvánított általános szerződési feltétel nyilvántartásba bejegyzésre kerül.

- 18 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy a 93/13 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése és 8. cikke – az irányelv korábbi rendelkezéseivel ellentétben – nem kógens jellegű. Különösen, a tagállamok nem kötelesek bevezetni az általános szerződési feltételek jogszabályba ütközőnek minősítésére irányuló, a 93/13 irányelv 7. cikkének (2) bekezdésében említett eljárásokat. A kérdést előterjesztő bíróság szerint azonban, ha a tagállam úgy dönt, hogy lehetővé teszi az ilyen eljárások lefolytatását, akkor azokat nem lehet teljesen szabadon kidolgozni. Ha ezen eljárások megvalósítják a 93/13 irányelv céljait, akkor meg kell felelniük az irányelv egyéb rendelkezései, különösen a 7. cikk (1) bekezdése által előírt követelményeknek, amely bekezdésre egyébként a 7. cikk (2) bekezdése kifejezetten utal. Mi több, az általános szerződési feltételek jogszabályba ütközőnek nyilvánítására irányuló eljárásoknak és az ilyen eljárásokban hozott ítélet joghatásainak továbbra is összhangban kell lenniük a tényleges érvényesülés, az arányosság és a jogbiztonság elvével.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság felhívja a figyelmet, hogy azok a feltételek, amelyeket az alapján kellene megvizsgálni, hogy jogszabályba ütköző szerződési feltételnek minősülnek-e, a következőképpen szólnak:
- A kölcsönt az indexálási deviza árfolyam táblázatban meghatározott, a szerződés megkötésének időpontjában irányadó vételi árfolyama alapján PLN-ben folyósítják (a 2006. január 9-i szerződés 1. §-ának (2) bekezdése);
 - A kölcsönt az indexálási deviza árfolyam táblázatban meghatározott, a kölcsönszerződés létrejöttének időpontjában irányadó vételi árfolyama alapján PLN-ben folyósítják (a 2008. május 13-i szerződés 1. §-ának (2) bekezdése);
 - A jelen szerződés szerinti összes tartozást PLN-ben kell visszafizetni. A tartozás összegét az indexálási devizában kifejezett törlesztőösszegnek megfelelő összegben kellett megállapítani az indexálási deviza árfolyam táblázatban meghatározott, az összegek bank részére történő megfizetésének időpontjában irányadó eladási árfolyama alapján történő átváltását követően (a 2006. január 9-i megállapodás 5. §-ának (1) bekezdése);
 - A jelen szerződés szerinti összes összeget PLN-ben kell visszafizetni. A tartozás összegét az indexálási devizában kifejezett törlesztőösszegnek megfelelő összegben kellett megállapítani az indexálási deviza árfolyam táblázatban meghatározott, az összegek bank részére történő megfizetésének időpontjában a Getin Banku S. A.-nál irányadó eladási árfolyama alapján történő átváltását követően (a 2008. május 13-i szerződés 4. §-ának (1) bekezdése).

- 20 Többek között tehát a következő általános szerződési feltételek szerepelnek a jogszabályba ütközőnek nyilvánított általános szerződési feltételek nyilvántartásában:
- A folyósított összegnek a Bank Millenniumnál a kölcsön vagy részlete folyósításának időpontjában irányadó devizaárfolyam-táblázat szerinti CHF/USD/EUR vételi árfolyam alapján történő átváltását követően a kölcsönt CHF/USD/EUR-hez kötötték (3178. sz. feltétel, a Bank Millennium S. A.-t érintő bejegyzés);
 - Külföldi pénznem árfolyamához kötött kölcsön esetén a törlesztőrészlet összegét a banknál irányadó deviza eladási árfolyam szerint a banknál a törlesztés időpontjában érvényes devizaárfolyam-táblázat alapján számítják ki (3179. sz. feltétel, a Bank Millennium S. A.-t érintő bejegyzés);
 - A bank a kölcsönt a valorizáció pénznemére az adott pénznemnek a kölcsön folyósításának napján és órájában irányadó banki árfolyam-táblázatban szereplő vételi árfolyama alapján váltja át (7770. sz. feltétel, az mBank S. A.-t érintő bejegyzés).
- 21 A Getin Bank S. A. által alkalmazott hivatkozott szerződési feltételek tartalmának más bankok jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásában bejegyzett szerződési feltételeivel történő összevetése alapján az a következtetés vonható le, hogy bár e feltételeket különböző bankok alkalmazták, lényeges hasonlóság figyelhető meg köztük. Legnagyobb hasonlóság a 2006. január 9-i szerződés 5. §-ának (1) bekezdése és a 2008. május 13-i szerződés 4. §-ának (1) bekezdése, valamint a nyilvántartásba 3179. számon bejegyzett feltétel között, továbbá mindkét kölcsönszerződés 1. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezései és a nyilvántartásba 3178. és 7770. számon bejegyzett feltétel között figyelhető meg.
- 22 E rendelkezések jelentése igazából azonos, és azokból a fogyasztókra nézve ugyanolyan joghatások következnek, e feltételeket azonban eltérően fogalmazták meg, és különböző bankok szövegezték meg. Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy az uniós jog rendelkezései lehetővé teszik-e, hogy valamely szerződési feltétel jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásába történő bejegyzésének joghatásait olyan eladóra vagy szolgáltatóra is kiterjesszék, aki nem volt az e bejegyzéshez vezető eljárásban részes fél.
- 23 A 2016. december 21-i Biuro Podróżny Partner ítéletben (C-119/15) hasonló problémakört már vizsgált a Bíróság, amely ezen ítélet 47. pontjában megállapította, hogy a 2009/22 irányelv 1. és 2. cikkével összefüggésben, valamint a Charta 47. cikkére figyelemmel értelmezett 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes a jogerős bírósági határozattal jogellenesnek nyilvánított és a jogellenesnek nyilvánított általános szerződési feltételek nemzeti nyilvántartásába bejegyzett feltételekkel tartalmi szempontból egyenértékű általános szerződési feltételek alkalmazását az említett nyilvántartásba való bejegyzést eredményező

eljárásban részt nem vevő eladó vagy szolgáltató vonatkozásában jogellenes magatartásként minősíteni, azzal a kérdést előterjesztő bíróság által vizsgálandó feltétellel, hogy ez az eladó vagy szolgáltató hatékony jogorvoslathoz való joggal rendelkezik mind az összehasonlított szerződési feltételek egyenértékűségét kimondó, azon kérdésre vonatkozó határozattal szemben, hogy e feltételek az egyes esetek releváns körülményeinek összességét figyelembe véve – többek között a fogyasztókat hátrányosan érintő hatásokat illetően – tartalmilag azonosak-e, mind pedig az adott esetben a kiszabott bírság összegét megállapító határozattal szemben.

- 24 A Bíróság fenti határozatának fényében nincs akadálya annak, hogy a jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásába való bejegyzés joghatásai valamennyi, az adott szerződési feltételt alkalmazó eladóra vagy szolgáltatóra vonatkozzanak, és ne csak arra az eladóra vagy szolgáltatóra, aki az e feltétel jogszabály ütközőnek nyilvánítására és a fenti nyilvántartásba való bejegyzésére irányuló eljárásban félként vett részt. Ezen túlmenően ez a joghatás minden olyan feltételre vonatkozik, amely „lényegében azonos”, a nyelvezetét tekintve pedig nem feltétlenül ugyanolyan.
- 25 A kérdést előterjesztő bíróságnak azonban kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy az uniós jogi rendelkezések fenti értelmezése az eladók vagy szolgáltatók részvételével zajló valamennyi bírósági eljárásra vonatkozik-e, köztük azokra az eljárásokra is, amelyekben a felek egyike olyan fogyasztó, aki szerződést kötött az adott eladóval vagy szolgáltatóval. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis megjegyzi, hogy a Bíróság által a 2016. december 21-i ítéletében megválaszolt előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság, Lengyelország) tette fel egy szolgáltató és a jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásába való bejegyzésnek megfelelő tartalmú szerződési feltételek használata miatt e szolgáltatóra közigazgatási bírságot kiszabó Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (a verseny- és fogyasztóvédelmi hivatal [Lengyelország] elnöke) közötti eljárásban.
- 26 Mi több, a lengyel Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) hét bíróból álló tanácsa 2015. november 20-án határozatot hozott (III CZP 175/15), amely szerint a jogszabályba ütköző feltételek nyilvántartásában szereplő bejegyzés nem vonatkozik az adott eljárásban érintett eladótól vagy szolgáltatótól eltérő eladóra vagy szolgáltatóra. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) e megállapítást a következőképpen indokolta meg: „Az az álláspont, amely szerint az általános szerződési feltétel jogszabály ütközőnek való minősítése iránti keresetnek helyt adó ítélet mindenkivel, különösen azonban az alperes eladóval vagy szolgáltatóval szemben vált ki joghatásokat, összhangban van a meghallgatáshoz való jog biztosításával. [...] Következésképpen az általános szerződési feltétel jogszabályba ütközőnek való minősítése iránti keresetnek helyt adó ítélet jogerejének kizárólag az alperes eladóra vagy szolgáltatóra való korlátozása azt jelenti, hogy ezen ítélet kizárólag azon személyre nézve jár kedvezőtlen joghatásokkal, akit az eljárásban megilletett a meghallgatáshoz való jog. Ezek a joghatások azon alperes eladó vagy szolgáltató jogi szférájába való jelentős

beavatkozást jelentenek, akinek számolnia kell azzal, hogy a bíróságnak – ezen ítélet előzetes joghatásának fenntartásával – minden egyes, részvételével zajló jogvitában az adott szerződési feltételt jogszabályba ütközőnek kell nyilvánítania, és a vitatott feltételezés alperes eladó vagy szolgáltató általi alkalmazása esetén az elnök vele szemben e magatartás, mint a fogyasztó kollektív érdekeit sértő, az ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów (verseny- és fogyasztóvédelemről szóló törvény) 24. cikke (2) bekezdésének 1. pontjában meghatározott gyakorlat abbahagyására való kötelezés iránti eljárást indíthatott. Ha ezek a joghatások a többi olyan eladóra vagy szolgáltatóra is kiterjednének, akik az alperes oldalán nem vesznek részt az eljárásban, az éppen e joghatások jellege és terjedelme miatt olyan normatív megoldásokat igényelne, amelyek megfelelően biztosítanák a meghallgatáshoz való joguk gyakorlását.”

- 27 A fentiekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a Bíróság 2016. december 21-i ítéletében kifejtett elv az eladók vagy szolgáltatók részvételével zajló valamennyi bírósági eljárásra vagy csak azok egy részére vonatkozik-e. Annak feltételezése, hogy az uniós jog rendelkezései lehetővé teszik, hogy a jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásába való bejegyzés joghatásait bármely eladó vagy szolgáltatóra bármely eljárásban ki lehessen terjeszteni, azzal járna, hogy el kellene térni a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) több mint egy évvel korábban hozott 2015. november 20-i határozatából levezetett elvtől.
- 28 A fenti következtetés alkalmazható lenne a jelen ügy elbírálása során. Ha ugyanis megállapítást nyer, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megvizsgálhatja az adós által a Getin Bank S. A.-val kötött szerződéseiben foglalt tisztességtelen szerződési feltételeket, és e feltételek tisztességtelennek nyilvánításához elegendő lenne annak megállapítása, hogy azok „lényegében azonosak” a jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásában 3178., 3179. és 7770. szám alatt bejegyzett feltételekkel, az azt jelenti, hogy a Getin Noble Bank S. A. nem rendelkezett jogalappal arra, hogy a jelen ügyben végrehajtási eljárást indítson az adós ellen, ezért ezt a eljárást a bírósági végrehajtónak meg kell szüntetnie.
- 29 A kérdést előterjesztő bíróság azt javasolja, hogy a Bíróság a második kérdésre a következő okokból adjon nemleges választ. A jogszabályba ütköző szerződési feltételek nyilvántartása az egyik leghatékonyabb eszköz a fogyasztók tisztességtelen szerződési feltételekkel szembeni védelmének érvényre juttatására. Ez viszont megalapozza az e nyilvántartásban szereplő bejegyzések joghatásainak lehető legszélesebb körű felhasználását. A nyilvántartásban szereplő minden egyes bejegyzés a Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (verseny- és fogyasztóvédelmi bíróság) jogerős ítéletén alapult, amely a fogyasztóvédelmi ügyekben eljáró különbíróság, amelynek határozatai ellen fellebbezéssel lehet élni, és felülvizsgálati kérelem előterjesztése esetében a másodfokon meghozott ítéleteket a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) felülvizsgálhatja. Így az, hogy adott eladó vagy szolgáltató nem vesz részt az adott feltétel jogszabályba ütközőnek nyilvánítására irányuló eljárásban, nem képezi akadályát annak, hogy a jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásába való bejegyzés valamennyi

következményét vele szemben is alkalmazzák. Nem szükséges az sem, hogy az eladó vagy szolgáltató által használt szerződési feltétel és a jogszabályba ütköző kikötések nyilvántartásába bejegyzett feltétel szövege azonos legyen; ehelyett a döntő kritérium a feltételek tényleges jelentése, azaz az adott szerződési feltételnek a fogyasztóra gyakorolt következményei kell, hogy legyenek. A jogszabályba ütköző feltételek nyilvántartása alkalmazásának túlságosan messzemenő korlátozásai (joghatásainak csak a Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów [verseny- és fogyasztóvédelmi bíróság] előtti eljárásban félként részt vevő eladókra vagy szolgáltatókra, valamint azon szerződési feltételekre való korlátozása, amelyek szó szerint megegyeznek a nyilvántartásban szereplő bejegyzésekkel) e nyilvántartás által a fogyasztók részére biztosítani kívánt védelem túlzott szűkítéséhez vezetnének. Gyakran fordul ugyanis olyan helyzet elő, hogy számos eladó vagy szolgáltató ugyanolyan jelentésű, azonban különbözőképpen megfogalmazott tisztességtelen szerződési feltételeket alkalmaz; ilyenkor e feltételek használatának kiküszöböléséhez minden egyes alkalommal új bírósági eljárást kellene indítani, ami a gyakorlatban irreális. Így a 93/13 irányelv célkitűzései nem valósulnának meg.

- 30 Ami a kérdést előterjesztő bíróság sürgösségi előzetes döntéshozatali eljárás alkalmazása iránti kérelmét illeti, e bíróság hangsúlyozza, hogy az általa felügyelt végrehajtási eljárásban a bírósági végrehajtó lefoglalta az ingatlant, arról jegyzőkönyvet vett fel és meghatározta a becsértékét, és a megfelelő kérelmek hitelezők általi előterjesztése nyomán le kell bonyolítani az ingatlan elektronikus árverését. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor kifejti, hogy jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések előterjesztése nyomán felfüggesztették a bíróság előtti eljárást, azonban magát a bírósági végrehajtó által folytatott végrehajtási eljárást nem. A végrehajtási eljárás szigorúan meghatározott esetekben függeszthető fel, és előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztése alapján nem függeszthető fel a végrehajtási eljárás. Erre tekintettel az ingatlan árverésének lefolytatása, majd az árverés eredményének megállapítása, a tulajdonjog odaítélése és a végrehajtásból befolyt összegek felosztása olyan helyzethez vezethet, amelyben egyrészt az adós elveszíti ingatlanát, másrészt a hitelező a végrehajtásból neki nem járó összegeket kap. E joghatások nehezen megszüntethetők vagy akár visszafordíthatatlanok is lehetnek, és a fogyasztó a jövőben esetleg kártérítési kereset útján érvényesítheti jogait, ami azonban nem biztosítja jogainak teljes körű védelmét.
- 31 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a Bíróság a 2022. május 17-i Ibercaja Banco ítélet (C-600/19) 57. pontjában megállapította, hogy olyan helyzetben, mint amilyen az alapügyben szerepel, amelyben a jelzálogjog érvényesítése iránti végrehajtási eljárás megszűnt, és e dolog tekintetében fennálló tulajdonjogokat harmadik személyre ruházták át, a hivatalból vagy a fogyasztó kérelmére eljáró bíróság már nem vizsgálhatja a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét, mivel az a tulajdonjogot átruházó jogi aktusok megsemmisítéséhez és a harmadik személy javára már megvalósult tulajdonátruházás jogbiztonságának megkérdőjelezéséhez vezetne.